

Wstęp

Publikacja adresowana jest do szerokiego kręgu przedstawicieli zawodów prawniczych, sędziów, adwokatów i radców prawnych, a także środowisk naukowych. W zasięgu ich profesjonalnej aktywności leży spowodowanie zmiany prawniczego myślenia i możliwości kształtowania rzeczywistych standardów ochrony podmiotów poszkodowanych naruszeniami reguł konkurencji. Ukierunkowanie to zostało też podyktowane specyfiką podjętego tematu i sposobu przedstawienia tej ważkiej dla dyskursu prawniczego i praktyki stosowania prawa problematyki. Monografia dotyka fundamentalnej zmiany w wykonywaniu prawa konkurencji. Współcześnie jesteśmy świadkami dużej dynamiki i dokonującej się modyfikacji podejścia do rozumienia istoty i celów ochrony prawnej konkurencji oraz konsekwencji tych trendów w postaci zróżnicowanych mechanizmów służących pełnemu jej zabezpieczeniu. Przy stabilnym kształcie przepisów traktatowych z tego zakresu diametralnie, zwłaszcza w ostatnich kilkunastu latach, zmieniła się optyka ich stosowania przez uwzględnienie, w całokształcie środków ochrony konkurencji, komplementarnej konstrukcji cywilnoprawnej, mającej zabezpieczyć przede wszystkim ekonomiczne interesy podmiotów poszkodowanych ich zakłóceniami.

Podstawy tej ostatniej instytucji zostały wywiedzione przez organy unijne bezpośrednio z Traktatu regulującego niniejszą materię. Tym samym traktatowe reguły ochrony konkurencji zyskały atrybut wielowymiarowości. Aspiracje obudzone przez prawa człowieka przesądziły, że niezmiennie w szacie słownej przepisy poddano korekcie aksjologicznej. Koncepcja prywatnego wdrażania unijnego prawa konkurencji (art. 101 i 102 TFUE), wykreowana zwłaszcza w drodze stabilnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, znalazła poparcie Komisji, Rady i Parlamentu Europejskiego. Nie oznacza to jednak rezygnacji w polityce unijnej z fundamentalnej roli, jaką przypisuje się egzekwowaniu reguł konkurencji na drodze publicznoprawnej. O aktualności powyższego podejścia świadczy chociażby Wniosek Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objętych przepisami prawa krajowego¹. W jego uzasadnieniu podnosi się, że realizacja projektu zmierzałaby do zapewnienia skutecznego egzekwowania unijnych reguł konkurencji przez optymalizowanie interakcji pomiędzy egzekwowaniem prawa konkurencji na drodze publicznoprawnej i prywatnoprawnej oraz zapewnienie, by ofiary naruszeń unijnych reguł konkurencji mogły skutecznie dochodzić pełnego odszkodowania za poniesioną szkodę. Z uwagi na fakt, że wskazano tu na dwa podstawowe cele, które mają realizować przedmiotowe postanowienia, jeżeli zostaną przyjęte, i ogólne założenie spójności normatywnego porządku,

---

¹ COM (2013) 404 final – 2013/0185 (COD).

powinny one pozostawać w określonych korelacjach, a przynajmniej nie prowadzić do tworzenia pozornego prawa dla poszkodowanych naruszeniami. Tymczasem proponowane rozwiązania, nadające prymat publicznoprawnym instrumentom, nie likwidują istniejących niedoskonałości oraz przeszkód, na jakie natrafiają podmioty pragnące uzyskać kompensację poniesionych szkód, zwłaszcza bariery dostępu do dokumentów niezbędnych na cele postępowania cywilnego. Należy zauważyć, że z poddanych pod dyskusję wariantów² przyszłej regulacji na poziomie unijnym wybrano ten, który zawiera największe ograniczenia w dostępie do informacji³.

Na tle podjętych w monografii zagadnień pojawia się wiele interesujących wątków badawczych i kwestii istotnych, także dla praktyki orzeczniczej. Publikacja jest finalizowana w okresie toczącego się w gremiach opiniotwórczych dyskursu odnoszącego się do granic akceptacji przez państwa członkowskie proponowanych rozwiązań w zakresie wdrażania prawa konkurencji za pomocą środków prawa prywatnego. Do tych ostatnich ma zastosowanie zasada pomocniczości i proporcjonalności. Debata publiczna podejmowana jest w szerszym kontekście, jaki stanowią m.in. prace na szczeblu unijnym nad nowelizacją rozporządzenia w sprawie dostępu do informacji, zmierzające do umocnienia zasady dostępu. Podstawowe przesłanie niniejszej monografii ukierunkowane zostało na likwidację podstawowej bariery dostępu do sądu, tj. istniejącej po stronie poszkodowanych asymetrii informacyjnej, oraz metodologię spójnego podejścia do obydwu mechanizmów ochrony konkurencji. Powyższe względy przesądziły o licznych nawiązaniach w niniejszym opracowaniu do publicznego wdrażania omawianych reguł, a zwłaszcza unijnego orzecznictwa sądowego, kształtującego podstawowe standardy. Tytułowa problematyka nie znajduje wystarczającego oparcia w krajowej literaturze przedmiotu. Źródłem inspiracji okazuje się bogate piśmiennictwo obce oraz judykatura krajowa państw wiodących w tym obszarze. Zadaniem prawdziwie twórczym jest projektowanie i wdrażanie rozwiązań normatywnych spójnych systemowo, łączących tradycję z wyzwaniem współczesności. W opracowaniu dokonuje się m.in. próby odpowiedzi na pytanie, czy poszukiwania organów unijnych odnośnie do przyjęcia wspólnych reguł w zakresie prywatnego wdrażania prawa konkurencji zmierzają w kierunku umocnienia tej drogi.

---

² Zob. Dokument roboczy służb Komisji z 2013 r. Streszczenie oceny skutków. Powództwa odszkodowawcze z tytułu naruszenia unijnych reguł konkurencji uzupełniający wnioski dotyczący Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego, Strasburg, 11.6.2013 r., COM (2013) 204 final.

³ Ochrona ta jest więc kompatybilna z prawem do skutecznej ochrony sądowej, o którym mowa w Karcie Praw Podstawowych UE. Powyższa prognoza służb Komisji nie pozostaje w pozytywnej relacji z wyr. TSUE z 6.6.2013 r., C-536/11, *Donau Chemie i inni*, niepubl., zob. zwłaszcza pkt 31 i 32.